

OPORTUNITATEA MODIFICĂRII ART. 425 ALIN. (1) LIT. B) DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Ioana-Anamaria FILOTE-IOVU*

Abstract

The court decision is the most important act of justice, being the result of judicial activity.

In this study, the author aims to analyze the importance and content of the considerations of the court decision, which is an essential element of it, a guarantee of the impartiality of the judge and the quality of the act of justice.

Since the motivation is a matter of essence, not of volume, it is necessary to eliminate it from the content of art. 425 para. (1) lit. b) C. pr. civ.

Keywords: *court decision, considerations, judicial practice, claims of the parties, unblocking of the courts, speed.*

1. Introducere

Întreaga activitate judiciară se realizează cu scopul de a soluționa un conflict civil concret. Datorită acestui fapt, hotărârea judecătorească – desemnând tocmai rezultatul activității judiciare – reprezintă, fără îndoială, cel mai important act al justiției¹.

Aceasta cuprinde, într-un sens larg, atât actele de dispoziție în materie contencioasă, cât și actele de dispoziție în materie necontencioasă ale instanței de judecată².

Într-un sens restrâns, reprezintă doar actul de dispoziție al instanței emis în materie contencioasă, indiferent dacă prin el se soluționează fondul litigiului sau un incident ivit în cursul judecății³.

---

* Judecător – Judecătoria Rădăuți, delegat la Judecătoria Sectorului 2 București, ioana_filote1@yahoo.com.

¹ C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 315; I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art. 1-1133*, Editura C. H. Beck, București, 2013, p. 550.

² I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă vol. II*, Editura Servo-Sat, Arad, 2004, p. 11.

³ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 315.

Într-un sens mai restrâns, hotărârea desemnează numai actul de dispoziție prin care instanța, realizând o adevărată activitate de judecată, rezolvă un litigiu, rostind dreptul (*iuris dictio*), prin care stabilește măsuri pentru recunoașterea, ocrotirea sau valorificarea dreptului⁴.

Ca acte jurisdicționale, sentința, decizia sau încheierea sunt supuse unor condiții de valabilitate, printre care se numără și conținutul acestora, reglementat de art. 425 C. pr. civ., în care se stipulează următoarele: „(1) Hotărârea va cuprinde:

a) partea introductivă, în care se vor face mențiunile prevăzute la art. 233 alin. (1) și (2). Când dezbaterile au fost consemnate într-o încheiere de ședință, partea introductivă a hotărârii va cuprinde numai denumirea instanței, numărul dosarului, data, numele, prenumele și calitatea membrilor completului de judecată, numele și prenumele grefierului, numele și prenumele procurorului, dacă a participat la judecată, precum și mențiunea că celelalte date sunt arătate în încheiere;

b) considerentele, în care se vor arăta obiectul cererii și susținerile pe scurt ale părților, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților;

c) dispozitivul, în care se vor arăta numele, prenumele, codul numeric personal și domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea, sediul, codul unic de înregistrare sau codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului ori de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar, soluția dată tuturor cererilor deduse judecătii și cuantumul cheltuielilor de judecată acordate.

(2) Dacă hotărârea s-a dat în folosul mai multor reclamânți sau împotriva mai multor pârâți, se va arăta ceea ce se cuvine fiecărui reclamant și la ce este obligat fiecare pârât ori, când este cazul, dacă drepturile și obligațiile părților sunt solidare sau indivizibile.

(3) În partea finală a dispozitivului se vor arăta dacă hotărârea este executorie, este supusă unei căi de atac ori este definitivă, data pronunțării ei, mențiunea că s-a pronunțat în ședință publică sau într-o altă modalitate prevăzută de lege, precum și semnăturile membrilor completului de judecată. Când hotărârea este supusă apelului sau recursului se va arăta și instanța la care se depune cererea pentru exercitarea căii de atac”.

Din cuprinsul acestor dispoziții legale, relevant pentru studiul nostru este alin. (1) lit. b) al art. 425 C. pr. civ., care reglementează considerentele hotărârii judecătorești și care reprezintă cea mai vastă parte a oricărei hotărâri⁵.

2. Considerentele hotărârii judecătorești

În doctrină, s-a apreciat că este necesar ca motivarea unei hotărâri să fie pertinentă, completă, întemeiată, convingătoare și accesibilă⁶, urmărindu-se înlăturarea arbitrarului și făcând posibil controlul judiciar, precum și exercitarea căilor de atac⁷.

⁴ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă vol. II, op. cit.*, 2004, p.18.

⁵ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 317.

⁶ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă vol. II, op. cit.*, 2004, p. 20.

⁷ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 317.

În plus, aceasta reprezintă o puternică garanție de imparțialitate a judecătorului, a calității actului de justiție și oferă posibilitatea unui cerc larg de persoane să cunoască motivele care au determinat pronunțarea unei anumite soluții prin intermediul hotărârii judecătorești⁸.

Totodată, motivarea trebuie să fie, deopotrivă, în strictă concordanță cu măsurile luate prin dispozitiv, scopul motivării fiind acela de a le fundamenta și explica, neputând fi implicită, ci trebuie să se refere la criticile concrete formulate de către părți și la argumentele de fapt și de drept pentru care acestea nu au putut fi primite⁹.

Lipsa sau insuficiența motivării unei hotărâri, respectiv contradicția dintre considerente și dispozitiv sunt sancționate cu anularea/casarea hotărârii și trimiterea spre rejudecare instanței inferioare ierarhic.

Însăși Curtea Constituțională a statuat prin Decizia nr. 216/2019¹⁰ că una dintre garanțiile implicite ale desfășurării procedurii unui proces echitabil o reprezintă motivarea hotărârilor. Astfel, dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă observațiile părților sunt corect examinate de către instanța de judecată, care, în mod necesar, are obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, al argumentelor și al elementelor de probă.

Motivarea este, așadar, și din perspectiva instanței de contencios constituțional, un element esențial al unei hotărâri judecătorești, o garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de egalitate și temeinicie.

Importanța considerentelor a fost subliniată și de către Înalta Curte de Casație și Justiție, care, prin Decizia nr. 1183/2020¹¹, a apreciat că motivarea hotărârii înseamnă stabilirea în concret, clar și concis a stării de fapt urmând o ordine cronologică, încadrarea unei situații particulare, de speță, în cadrul prevederilor generale și abstracte ale unei legi, scopul motivării fiind acela de a explica soluția adoptată de instanță.

Cum motivarea hotărârilor judecătorești reprezintă un element de validitate a acestora, instanța are obligația de a arăta argumentele pro și contra ce au format convingerea în ceea ce privește soluția pronunțată, argumente ce trebuie să se raporteze atât la susținerile, apărările părților, cât și la probele și dispozițiile legale incidente raportului juridic dedus judecății.

⁸ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art. 1-1133, op. cit.*, 2013, p. 553.

⁹ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2016, p. 317.

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 548 din data de 3 iulie 2019.

¹¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, S. a II-a civ., dec. nr. 1183/2020, consultată în Redacția ProLege, *Motivarea hotărârii. Stabilirea în concret, clar și concis a stării de fapt urmând o ordine cronologică (NCPC, NCC, Constituția României)*, disponibilă [Online] la adresa <https://www.universuljuridic.ro/motivarea-hotararii-stabilirea-in-concret-clar-si-concis-a-starii-de-fapt-urmand-o-ordine-cronologica-npc-ncc-constitutia-romaniei/>, accesată la data de 18.12.2021.

S-a mai reținut că motivarea hotărârii reprezintă arătarea stării de fapt și de drept în baza cărora judecătorul pronunță soluția și constituie o garanție procesuală ce permite efectuarea controlului judiciar în calea de atac exercitată împotriva acesteia.

Obligativitatea motivării hotărârii constituie o condiție a procesului echitabil prevăzută de art. 21 din Constituție și respectiv art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Or, dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de instanța ce are obligația legală de a proceda la o analiză a susținerilor, argumentelor și mijloacelor de probă, pentru a le aprecia pertinenta.

Tot Instanța Supremă a hotărât, printr-o speță anterioară¹², că obligația de motivare a hotărârii judecătorești servește la realizarea controlului judecătoresc în căile de atac. Astfel, judecătorul nu trebuie să răspundă fiecărui argument în mod separat, fiecărei nuanțe date de părți textelor pe care acestea și-au întemeiat cererile. În condițiile în care instanța de apel și-a prezentat argumentele pentru care a considerat că nu există o faptă ilicită, nu se poate reține absența unei motivări care să mențină soluția pronunțată. Faptul că judecătorul interpretează elementele bazei factuale într-o altă manieră decât cea agreată de parte, relevanța acestora nu echivalează cu o nemotivare. Motivarea unei hotărâri este o chestiune de esență, de conținut, nu de volum, aceasta trebuind să fie clară, concisă și concretă.

Observăm, totodată, că, prin decizia nr. 2333/2015, Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal¹³, a fost casată cu trimitere spre rejudecare hotărârea nemotivată recurată, reținându-se, în esență că, în mod necesar, o hotărâre judecătorească trebuie să cuprindă în motivarea sa argumentele pro și contra care au format, în fapt și în drept, convingerea instanței cu privire la soluția pronunțată, argumente care, în mod necesar, trebuie să se raporteze, pe de o parte, la susținerile și apărările părților, iar, pe de altă parte, la dispozițiile legale aplicabile raportului juridic dedus judecății, în caz contrar fiind lipsită de suport probator și legal și pronunțată cu nerespectarea prevederilor art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ.

S-a mai reținut că, indiscutabil, orice parte în cadrul unei proceduri are dreptul să prezinte judecătorului observațiile și argumentele sale și de a pretinde organului judiciar să le examineze pe acestea în mod efectiv. Dreptul la un proces echitabil, prin urmare, nu poate fi considerat efectiv decât dacă observațiile părților sunt

---

¹² Înalta Curte de Casație și Justiție, S. I civ., dec. nr. 820/2016, consultată în A. Matei, ICCJ. *Motivul de nelegalitate privind nemotivarea hotărârii*, disponibilă [Online] la adresa [juridice.ro/512275/iccj-motivul-de-nelegalitate-privind-nemotivarea-hotararii.html?fbclid=IwAR1FPRvIw7HqnI3vN-ljWW3ByoEdaE7g_LNbELvTm2fFB8_MliPLOmG9axU](https://www.legal-land.ro/cod-procedura-civila/art-425-continutul-hotararii/), accesată la data de 18.12.2021.

¹³ C. Ap. Oradea, S. a II-a civ., de cont. adm. și fisc., dec. nr. 2333/2015, consultată [Online] la adresa <https://www.legal-land.ro/cod-procedura-civila/art-425-continutul-hotararii/>, accesată la data de 18.12.2021.

corect examinate de către instanța care are în mod necesar obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de probă, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Pe de altă parte, nemotivarea unei hotărâri judecătorești echivalează practic cu soluționarea procesului fără a intra în fondul acțiunii, de natură, prin urmare, să justifice casarea cu trimitere spre rejudecare.

Într-adevăr, atât timp cât în considerente instanța nu analizează probele care au fost administrate, nu stabilește împrejurările de fapt esențiale în cauză, nu evocă normele substanțiale și procedurale incidente și aplicarea lor în speță, soluția exprimată prin dispozitiv rămâne nesusținută și pur formală, nefiind corolarul motivelor ce o preced. O astfel de hotărâre devine arbitrară și nu permite exercitarea controlului judiciar, obligând la o casare cu trimitere chiar dacă, strict teoretic, instanța s-a pronunțat pe „fond”, respingând acțiunea nu pe excepție, ci ca „neîntemeiată”.

Constatăm, din cele prezentate anterior, importanța recunoscută atât de doctrină, cât și de jurisprudență a motivării unei hotărâri judecătorești.

3. Eliminarea susținerilor părților din conținutul considerentelor unei hotărâri

Nu putem face abstracție de faptul că, astfel cum reiese și din cuprinsul deciziilor amintite, dar și dintr-o analiză extrapolată la alte hotărâri judecătorești, că deciziile pronunțate de către instanțele de recurs nu cuprind susținerile părților, ci doar analiza succintă a motivelor de recurs invocate în dosarele respective.

Cu toate acestea, observăm că art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ. prevede, printre altele obligativitatea prezentării în considerentele hotărârii a susținerilor pe scurt ale părților, obligație respectată de către instanțele care judecă dosarele în primă instanță și în apel.

Practica judiciară este însă divergentă cu privire la acest aspect, existând hotărâri în care fie se prezintă în totalitate cele cuprinse în cererea introductivă de instanță, întâmpinare/cererea reconvențională și răspunsul la întâmpinare/întâmpinarea la cererea reconvențională și cererile de intervenție formulate în cauză, fie se rescriu doar cele cuprinse în cererea principală și în întâmpinare/cererea reconvențională, fie susținerile părților sunt rezumate, ori sunt prezentate în esență.

În orice caz, acest demers presupune un efort considerabil al instanței, care, în optica noastră, nu se justifică, în condițiile în care oricum are obligația de a prezenta situația de fapt ce reiese din probatoriul administrat, precum și de a analiza susținerile părților, în sensul aprecierii întemeiate a acestora ori a înlăturării motivate a lor.

În plus, constatăm că jurisprudența este constantă în sensul nesanționării modului în care fiecare judecător alege a face această prezentare a dosarului – pe larg, pe scurt sau în esență.

Totodată, eforturile instanței ar trebui canalizate exclusiv pe justa soluționare a cauzei, prin prisma analizării materialului probator și a motivării corespunzătoare a soluției pronunțate.

În niciun caz, energia și concentrarea nu ar trebui disipate în demersul transformării cererilor depuse la dosarul cauzei de la persoana I la persoana a III-a, cum deseori observăm din analiza hotărârilor judecătorești.

Constatăm totodată că, dacă în trecut hotărârile aveau o întindere foarte mică (1-2 pagini), în ultimii ani acestea au dimensiuni extrem de mari, de ordinul zecilor de pagini, transcrierea în cuprinsul acestora a susținerile părților fiind un factor contributiv.

Or, după cum a afirmat însăși Instanța Supremă, motivarea unei hotărâri este o chestiune de esență, de conținut, nu de volum, aceasta trebuind să fie clară, concisă și concretă¹⁴.

Observăm că există o inițiativă de modificare a art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ. motivat de faptul că încărcătura instanțelor de judecată din prezent, adică numărul de dosare pe care un magistrat este chemat să le soluționeze la un moment dat, este de natură să ducă la un cvasi-blocaj al justiției în România¹⁵.

Practica judiciară demonstrează că tocmai din pricina încărcăturii ridicate a instanțelor, iar rezumarea pozițiilor părților fiind un efort în sine, consumator de timp, o resursă extrem de limitată în cazul discutat, foarte multe hotărâri judecătorești prezintă expunerea *in extenso* a poziției părților. Fie că efortul de comprimare a poziției părților este mai intens sau mai puțin intens, totuși acest efort există și este cronofag. Simpla expunere a poziției părților – pe scurt sau nu, într-un număr atât de mare de dosare, ocupă, incontestabil, o perioadă semnificativă de timp, care ar putea fi alocată în vederea aplecării asupra cauzelor în vederea soluționării mai rapide și într-un termen optim a proceselor¹⁶.

Pe de altă parte, analiza completului de judecată în cadrul hotărârii judecătorești pornește, inevitabil, de la reținerea stării de fapt - cea care a putut fi reținută în urma probatoriului administrat. Cu alte cuvinte, hotărârea judecătorească nu omite prezentarea stării de fapt, însă prezintă doar starea de fapt considerată a fi

¹⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, S. I civ., dec. nr. 820/2016, *precit.*

¹⁵ *Expunerea de motive a Propunerii de modificare a art. 425 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, BP740/14.12.2021*, consultată [Online] la adresa <http://www.cdep.ro/proiecte/bp/2021/700/40/0/em740.pdf>, accesată la data de 18.12.2021.

¹⁶ *Codul de procedură civilă, modificat pentru deblocarea instanțelor*, disponibil [Online] la adresa https://e-juridic.manager.ro/articole/codul-de-procedura-civila-modificat-pentru-deblocarea-instantelor-28564.html?fbclid=IwAR1yMtlK_AVNPmEBgqc41IXVKsVcskOHS_ga3PHCU2EHeDzNKN-I3IA67XY, accesată la data de 18.12.2021.

dovedită de către completul de judecată, nu toate afirmațiile nedovedite ale părților cu privire la starea de fapt. De asemenea, hotărârea judecătorească trebuie să cuprindă o analiză a tuturor aspectelor juridice ridicate de către părți, atingând astfel și susținerile contradictorii ale acestora¹⁷.

Inițiativa legislativă modifică art. 425 C. pr. civ. la alin. (1) lit. b), după cum urmează:

„b) considerentele, în care se vor arăta obiectul cererii, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților”¹⁸.

Pe lângă aceste argumente, considerăm că mențiunea privitoare la „susținerile pe scurt ale părților” nu trebuia *ab initio* să fie cuprinsă în norma juridică analizată, din moment ce acestea oricum se regăsesc la dosarul cauzei, de unde pot fi consultate de către părți, analizate de către completul de judecată investit cu soluționarea cauzei, dar și de instanțele sesizate cu judecarea căilor de atac, în ipoteza atacării hotărârii.

În plus, în contextul actual al extinderii la nivel național a utilizării dosarului electronic, devine extrem de facilă consultarea actelor depuse de către părți și în acest format.

Mai mult decât atât, părțile unui dosar își cunosc propriile susțineri, cât și pe ale adversarului, astfel că, în momentul în care li se comunică hotărârea, în general nu lecturează această parte, ci doar practica, dispozitivul și motivarea concretă a instanței de judecată.

Din perspectiva noastră, singura eventuală utilitate practică a consemnării detaliate a susținerilor părților o constituie posibilitatea ca instanța ierarhic superioară să verifice reținerea corectă a susținerilor părților, coroborată cu reținerea corectă a situației de fapt, chestiune care, în realitate, ar putea fi cu ușurință prezumată.

Apreciem, totodată, că hotărârile instanțelor de recurs, ce nu cuprind aceste susțineri, ar trebui să constituie un model pentru instanțele ierarhic inferioare, în vederea evitării redactării unor hotărâri extrem de stufoase, a căror esență se poate pierde.

Din perspectiva noastră, se impune modificarea art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ. și prin prisma principiului consacrat de art. 6 C. pr. civ., care reglementează dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil.

---

¹⁷ Expunerea de motive a Propunerii de modificare a art. 425 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, BP740/14.12.2021, precit.

¹⁸ Propunerea inițiatorului - Lege pentru modificarea art. 425 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, consultată [Online] la adresa <http://www.cdep.ro/proiecte/bp/2021/700/40/0/pl740.pdf>, accesată la data de 18.12.2021.

În plus, apreciem că dezideratul deblocării instanțelor de judecată care sunt supraaglomerate, având și deficit de personal, nu poate fi realizat în lipsa unei alte modificări pe care o propunem.

Potrivit art. 24 C. pr. civ.: „Dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare”.

Or, în lipsa reglementării exprese a unei derogări de la această regulă a aplicării în timp a legislației procesual civile, instanțele de judecată se vor confrunța în continuare cu dificultăți, fiind nevoite ca, în privința dosarelor înregistrate anterior intrării în vigoare a modificării propuse, să redacteze susținerile părților în cadrul hotărârilor pronunțate.

În concluzie, apreciem că se impune modificarea art. 425 alin. (1) lit. b) C. pr. civ. în sensul eliminării obligativității ca, în cadrul considerentelor, să fie cuprinse pe scurt susținerile părților. În plus, pentru ca aceasta să producă efecte și pe termen scurt și mediu, ar trebui ca, *de lege ferenda*, să se prevadă în privința ei faptul că este de imediată aplicare, derogând astfel de la regula generală în materie.